

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 183 | Tarih 18-24 Aralık, 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 90 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

24 Aralık: Diyarbakır'da DEM Parti 1. Gençlik Meclisi Kongresi'nin ardından 5'i çocuk 60 kişi fiziksel şiddet kullanılarak gözaltına alındı ve Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı kongreyle ilgili soruşturma başlattı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

18 Aralık: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), devlet sansürünü aşmak için sıklıkla kullanılan 16 VPN sağlayıcısına erişimi yasakladı.

18 Aralık: İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği, iş adamı Turgay Ciner hakkında 1997-2023 yılları arasında çıkan en az 6 haberin kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle erişime engellenmesine, silinmesine ve arama motorlarında talep edenin adıyla ilişkilendirilmemesine karar verdi.

18 Aralık: ODTÜ Amatör Fotoğrafçılık Topluluğu'nun (AFT) 18-22 Aralık tarihlerinde düzenlenmesi planlanan fotoğraf sergisi, sergiye bir gün kala "erteleme" adı altında hiçbir gerekçe gösterilmeden "ertelendi".

19 Aralık: Türkiye'nin yayıncılık düzenleyicisi Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), yılbaşından bu yana televizyon kanallarına toplam 570 müeyyide uyguladı.

19 Aralık: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, çocuk bakım kurumlarındaki istismarı konu alan 'Yargı' dizisinin bu haftaki bölümünü RTÜK'e şikayet etti.

19 Aralık: Gazeteci Sıddık Güler, terör suçundan aldığı mahkûmiyet kararının Yargıtay tarafından onanmasının ardından tutuklanarak cezaevine gönderildi.

20 Aralık: Türkiye'de 2022 yılında X, eski adıyla Twitter, hesapları ve tweetlerinden oluşan en az 4.427 URL'ye erişim kısıtlandı.

20 Aralık: Boğaziçi Üniversitesi'nin araştırma merkezi TETAM'ın (Tele-İletişim ve Bilişim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi) üniversitenin "kayyum" yönetimi tarafından alınan kararlar taşınmasına ilişkin en az 2 haber, Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü'nün talebi üzerine

İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle erişime engellendi.

20 Aralık: Türkiye'nin doğusunda Mesut Adabağlı adlı bir imam, İsrail'in Hamas'a karşı savaşında Türk hükümetinin politikasını eleştirdiği için açığa alındı.

21 Aralık: Türkiye'nin akademik özgürlüğü son on yılda keskin bir düşüş göstererek Aralık 2022 itibariyle 179 ülke arasında 166. sıraya geriledi.

21 Aralık: Engelliweb internet sitesinde yer alan 3 içeriğin İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği ve İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle engellenmesine ve silinmesine hükmedildi.

21 Aralık: İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği, MİT Başkanı İbrahim Kalın'ın adının geçtiği televizyon kanallarında yayınlanan tartışma programları da dahil olmak üzere en az 3 sosyal medya içeriğinin kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle engellenmesine ve silinmesine karar verdi.

21 Aralık: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın avukatıyla ilgili en az 6 haber hakkında İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle erişimin engellenmesine ve silinmesine karar verildi.

22 Aralık: Çeşitli uluslararası STK'lar tarafından ortaklaşa yayımlanan yeni bir rapor, Türkiye'deki basın özgürlüğü ortamının kötüye gittiğini belirterek, hükümeti yakın zamanda kabul edilen "dezenformasyon yasasını" gazetecileri taciz etmek ve susturmak için araçsallaştırmakla suçladı.

22 Aralık: Rapçi Şehinşah, yedi yıl önce yayınladığı bir şarkı ("Sayın Türk") nedeniyle yeniden gözaltına alındı.

22 Aralık: Organize suç örgütü lideri Sedat Peker tarafından gündeme getirilen ve Cumhuriyet tarihinin en büyük uyuşturucu operasyonu olarak duyurulan "Batakılık" operasyonu ile ilgili en az 3 haber, daha önce hakim kararıyla yaptırım uygulanan haberlerle aynı içerikte olduğu gerekçesiyle Erişim Sağlayıcıları Birliği kararıyla erişime engellendi.

22 Aralık: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği, Engelliweb internet sitesinde yer alan 4 içeriğin kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle engellenmesine ve silinmesine karar verdi.

22 Aralık: İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği, Cumhurbaşkanlığı eski avukatı Mustafa Doğan İnal'ın adının geçtiği en az 3 habere kişilik haklarının ihlali

gerekçesiyle erişimin engellenmesine ve bu haberlerin silinmesine karar verdi.

24 Aralık: Ekşi Sözlük (eksisozluk1999.com) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından 24 Aralık 2023 tarihinde erişime engellendi. BTK tarafından getirilen erişim engeli, Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği tarafından milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle onaylandı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

18 Aralık: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Eylül ayında verdiği ve uygulamanın kullanımının güvenilir bir delil veya suç teşkil etmediğine hükmeden önemli bir kararın ardından, ByLock akıllı telefon uygulamasının kullanımı nedeniyle Gülen hareketi üyeliğinden mahkumiyet için yapılan 1.000 başvuruyu Ankara'ya bildirdi.

19 Aralık: Türkiye Yargıtay'ı Salı günü, 2016 yılında Ankara yakınlarındaki bir hava üssünden darbe girişimine liderlik ettikleri gerekçesiyle çoğu 2020 yılında müebbet hapis cezasına çarptırılan 469 sanıktan 430'una verilen cezaları onadı.

22 Aralık: Koç Üniversitesi'nden akademisyen Kerem Gülay, ByLock akıllı telefon uygulamasının kullanımı nedeniyle Gülen hareketi üyeliğinden insanların toplu olarak hapsedilmesinden sorumlu olan hakim ve savcıların ülke dışına çıkmaları halinde insanlığa karşı suç işlemekle suçlanabileceklerini söyledi.

DİĞER AZINLIKLAR

19 Aralık: Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi'nden (DEM) Süryani milletvekili George Aslan, parlamentoda yaptığı bir konuşma sırasında insanlara mutlu Noeller dilemek için anadilini kullandığı için aşırı sağcıların düşmanca tepkileriyle karşılaştı.

20 Aralık: İstanbul merkezli Boğaziçi Üniversitesi yönetimi, LGBT çocukların ailelerini konu alan bir filmin üniversite kampüsünde gösterimini yasakladı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

21 Aralık: Hırsızlık ihbarı üzerine polis tarafından durdurulan Cumali Aslanhan isimli öğretmen, kimliğini ibraz etmediği gerekçesiyle polis aracında polislerin

fiziksel Őiddetine maruz kaldı ve vücudunun çeşitli yerlerinden yaralandı.

21 Aralık: Samsun Bafra T Tipi Kapalı Cezaevi'nde mahpuslara ağız içi arama dayatıldı, sosyal hakları kısıtlandı ve gönderilen kitaplar verilmedi.

21 Aralık: Menemen T Tipi Kapalı Cezaevi'nde 7 mahpusa 10'ar ay 'görüş hakkından mahrumiyet' cezası verildi.

23 Aralık: Menemen T Tipi Kapalı Cezaevi'nde İstanbul'un Kadıköy ilçesi Yeldeğirmeni Mahallesi'nde Aydın Demir isimli bir kişi, kimlik kontrolünün nedenini sorduğı için polislerin fiziksel ve sözlü Őiddetine maruz kaldı.